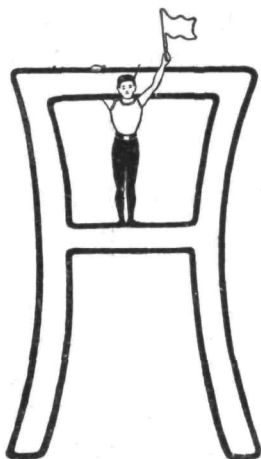

IVO TROŠT:

Sneg.

li bo vsa zima tako pusta in dolgočasna? Zunaj je vse mrtvo kakor na zapuščenem grobišču, v hiši ne moremo ostati ves dan. Tudi peč nas ne mara. Tako so povpraševali sosedovi otroci mater o Božiču, ko je bil že ves adventni čas brez snega in brez mraza.

»Počakajte, otroci, le počakajte! Lahko doživite še kaj hujšega. Božič brez snega pomeni malo dobrega, prav tako sobota brez solnca.« Otroci niso umeli teh besed. Mišlili so in mislili, kaj slabega naj pomeni Božič brez snega in sobota brez solnca.

Na tepežni dan po Božiču so morali ostati doma. Skozi zamrzla okna so gledali, kako se vali debeli sneg izpod neba. Vedno več ga je bilo, ki jim je zamedel pot za tepeškarji. Mehek, rahel in nežen, podoben najbolj beli volni, prhek kot pepel blagoslovljene oljke se je vsipal na strehe tako izdatno, kakor da ga na nebu ne poide nikoli. Nabiral se je po svislih, prijemal dimnikov, zidov in plotov, seči in drevesnih vej v takih kepah in kupih, da so ga komaj nosile. Ko ga je bilo le preveč nakupičenega, je zdrsnil na tla, se zakadil in razpršil v bel oblak in šele potem obležal v debelih kepah, podobnih mladim, poskočnim jagnetom. Otroci so ga gledali in se smejali lanskemu zncu iz gorke izbe. Pridružila se jim je mamica in pripovedovala:

Kako je vesel in lahek! Prišel je pozdravit svoje ljube maličke po hribih in dolinah, po vaseh in mestih. Na njivah, na senožetih, travnikih in lokah — povsod ima svoje prijateljske beli snežec. Ali ga vidite, kako se mu mudi z neba, da obiše vse in ne zamudi nikoder! Tudi lani je grel v zemlji nežne kali mladi pšenici in dihal toploto spečim cveticam, travam, grmovju in mahu. Ko jih je poživil z vlago in toploto, je šel visoko v strme gore, kamor ni mogel nihče za njim. Prebudil je speče in dremajoče koreninice, da so rastline dvignile dremajoče glavice in ogledovale vprašujoče, kje je blagi dobrotnik. Zbal se je njih zahvale. Iz same hvaležnosti bi ga začele gorko objemati, in on bi se raztopil v njih objemih. Umakne se tudi toplim solnčnim žarkom, svojim slavohlepnim sovražnikom. Solnce namreč zahteva vsak dan hvale in zahvale od svojih otročičev, ki se razcveto, rastejo in razmnože v njegovem vladarstvu. Zato pa morajo vedno vanje hvaležno upirati svoja očesca, ki jih vse ne utegnejo zatisniti niti ponoči. Toliكه zahvale snežec ne zahteva in tudi ne mara. Rajši se za zabavo pretepa z bratcem vetrom. Prav gotovo se pa vrne vsako zimo, obiše vse

drobljance, cvetice in otroke ter se srčno veseli svojega opravila. Lahko ga vidite, kako vabi tudi vas v svoje obližje, v družbo, da se z vami raduje in vas draži, se vam smeje in nagaja: Pridite, kepajte se! Valjajte se, saj so mehko pogrnjena tla. Nič ne boli. Če kdo pade, kakor bi na samo volno. Če se sedemkrat prekopicneš čez glavo, komaj čutiš, da se ne pretepaš z oblaki. — Nikoli mu ni dovolj zabave. Še ko vi zaspite, vas poredno in šegavo gleda skozi okno. Toliko opravila ima v zimskem času z otroki po vseh deželah. Komur ne more do živega drugače, svetuje bratcu mrazu, in ta ga predrzno pošegače po rdečem nosku in mu naslika na njem — rdečeglavega ščinkavčka, če je le preveč tesno zavit v toplo obleko od pet do ušes. Tako so oblečeni pa samo gosposki otroci. Jezi ga, da jim ne more ostro striči ob ušesih. Mraz podraži tega in onega skozi obuvalo v drobne nožice in poišče tam zlasti občutljive konce prstkov. Z ubožci ima več zabave, manj opravila. Rdeče jim mraz obrobi ušesa, ščegače po nosku in sili v oči do bridkih solz. Nohte najde na ročicah in nožicah, kolena in ličeca. Potem se jim smeje, ko se zaman ozirajo za hladnimi solnčnimi žarki: Vsem drzno gladi mraz pot ali stezo pod nogami v sam blesteči led, da padajo na nos in hrbet, na levo in desno, kakor snopje, tudi ko se ne drsajo. Koliko zabave ima z njimi šele na svetlem ledu, ko se jim reži v tisočernih barvah z ivja na drevesih!

Ponoči se vanj ozira bleda luna, in snežec se veselo stiska v beli kožušček, in povsod se iskre njegova šegava očesca, ker se veseli svojega početja za bodoče jutro, ko bo lahko zopet nagajal neugnani deci. Kolikor huje ga stiska mraz, toliko preširneje se smeje in reži porednež.

Morda misli tedaj, da se mu ne bo nikdar več godilo drugače, pa se moti, prav temeljito se vara. Ščinkavčki na otroških noskih niso več tako lepo rdeči, ta in oni junak celo zažene kučmo ob tla, češ, saj me več ne zebe. Solnce gladi otrokom lica s toplimi žarki, obetajočimi gorkejši dni brez ostre zime. Oči se upirajo za mogočnim vladarjem na nebu, odkoder prihaja rast in moč, življenje in veselje. Tedaj se snežec več ne smeje. Debele solze se mu udero kakor grah po bledih licih. Te solze se množe in zbirajo v kapljice, se strnejo v rahel vir in studenček združijo v potok in reko, ki dere med hribi v širno ravan mogočno narasla, drveča, šumeča in oznanjujoča novo življenje vsemu svetu. In vse to provzročijo grenke solzice dobrega znanca vseh malih, nežnih in drobnih stvarc na božji zemlji.

Snežec se joče, ker mu bo debelih osem ali devet mesecev silno dolgočas v pustih gorah, skritemu z mrazom v neznanih prepadih. Toda predrzni nagajivec se vendar ne vrača nepotolažen v svoje lansko domovje. Vesel je, ker ve, da je srečno obvaroval cvetice, zelišča, trave in tudi zimske posetve mraza. Kamorkoli je došel, se mu je moral bratec mraz rad ali nerad umakniti. Skrbno je pogrnil vse z belim kožuščkom. In skozi beli kožušček ne more mraz.

Zato se bodo otroci, njegovi najljubši prijatelji, poslej lahko veselili na zelenih in cvetočih livadah in jedli beli kruhek, ki jim ga speče mati z dozorele rumene pšenice.

Jokajoči snežec je znanilec veselejših dni, sedaj padajoči pa zanesljivi porok, da letošnji Božič ne pomeni še nič hudega, ker ni bil brez snega in mraza. —

Tako je završila mati svojo povest. Otroci je še niso umeli. Zamišljeno so gledali, kako objestno se zunaj prekucuje snežec, kako jim njegov bratec mraz nalašč čara ledene cvetice na okna, da se ne morejo snežčeve preširnosti do dobra nagledati.

Soseda je odšla za hip od otrok po drugem pravilu, otroke je klical snežec iz hiše, in mraz jim je nalašč z neresničnimi cveticami zastiral pogled nasnežno plan, kličoč neprenehoma: »Ven, le ven, zaspanci! Če imate dovolj poguma! Peč je za deda in babico. Mlada kri naj kipí!«

Otroci so nestrpnost čakali mamice, da se vrne in konča bajko o snežcu.

* * *

Ni jih mogel še izvabiti snežec na svoj kožušček. Vrnila se je mamica in pripovedovala:

Neke zime ni bilo snega, da bi pogrnil s čisto belim prtom zaspalo majko prirodo, drevesne gole veje, rjavo strnišče, žalostni dol in pusto livado. Kdo ve, kje se je bil zamotil! Morda je bil celo del noge na vrat, da ni mogel priti po eni. Solnce se je široko vozilo po nebu. Mraz je komaj ponoči prifrfral iz svojih skrivišč. Podnevi je pihal topli jug, pihal ves advent celo do Božiča in mimo Božiča. Tedaj so ocvetela sadna drevesa, trobile trobentice, pozvanjali zvončki in se majale v lahnem mladem vetru jeter-nice pod lesko, odeto z mačicami, in pod vrbo, opravljeno že v velikonočno praznično odelo. Ptički so se veselo oglašali po vejah in se izpraševali: »Ali ne bo nikoli več zime v deželo?« Ljudje so pa jokali v strahu in grozi, ker so vedeli, da prezgodnji cvetovi ne obrode sadu, marveč napovedujejo slabo letino, lakoto. V zvoniku so žalostno peli zvonovi: ljudje so umirali za neznanimi boleznimi, ki jih je po navadi pregnal sneg in mraz. Otroci so žalostni cepetali po blatu in se ozirali, odkod pride vsakoletni znanec, ki jim privzdigne pete, dahne veselje v lica, s solzami napolni oči, polne radosti; da jim rdeče obrobi ušesa in naslika ščinkavčka na nasek. Ni ga bilo. Pusto je bilo povsod in prazno.

V deželo so se narinili napovedani slabi časi. Ker se je bil sneg to zimo zamotil zares neznano kje, je pritisnil po Božiču suh mraz, premagal toplo južno sapo in kruto zagospodaril po cvetoči prirodi. Cvetje se je žalostno osulo, ko ga je osmodila slana, zelenje je ovenelo, žitne bilke, prej velike že in tako bohotne, so se usušile, zemlja je zmrznila nekaj komolcev globoko. Zmrzniti so morale tudi žitne koreninice, zakaj preveč nenadoma in silovito jim je mraz rahljaj zimsko posteljico, pa so se utrgale in žalostno preminile. Ko jih je budilo pozneje zares pomladno solnce, niso več mogle

Sneženi mož

k debelcu, niso se napele, da bi iskale živeža v solnčni zemlji. In kmet je prišel, videl prazno njivo, pa je rekel: »Pozeblo mi je žito. Kaj bomo jedli? Bog pomagaj!«

Tudi z drugimi sadovi ni bilo bolje. Niti trobentice niso več trobile pravi pomladi, ne zvonili zvončki. Sv. Jurij je prijezdil na iskrem konju in v zelenem plašču, toda plašč je imel grde rjave lise. Ljudje so trepetali.

To je zvedel v svoje neznano skrivišče celo beli sneg. Morda mu je razodel to žalostno novico bratec mraz, ki se je sicer povrnil v svoje zimsko bivališče, pa se je skrivaj ponoči še rad vračal v nižave delat škodo po prebujeni prirodi. Njegovo početje bi bil rad preprečil občutljivi, dobrosrčni sneg, prijatelj otrok. Poizkušal se je večkrat približati njih domovom, da bi poravnal škodo, ki jo je povzročila njegova zimska zamuda, toda solnčni žarki, mogočni in vroči, so ga vselej pregnali. Tisto leto so ljudje mleli hrastvo skorjo med žitne luskine, da so iz te mešanice pekle matere otrokom kruha. Ljudje so umirali gladu, živina je tulila pri jaslih in na paši, kjer se ji je nevarno bližala divja zverina. Bili so žalostni in ubožni časi, kakršnih nas očuvarj dobri Bog.

Tako je bilo tisto leto, ko je bil Božič brez snega. Zato pa, otročiči, le veselite se dobrega znanca, ki nas obiskuje! Veselite se! —

»Ali letos ni še zamudil snežec?« so vprašali otroci v skrbah za ljubi kruhek.

»Mislim, da ne!« je rekla mati. Oddahnili so se, potem se pa dvignili vsi brez povelja in se podili v sneg — pozdravit dobrega znanca!

Junakova pesem.

<i>Čujte, mati, glas kraguljčkov,</i>	<i>Oče sabljo prinesó mi</i>
<i>šumen smeh,</i>	<i>puško in</i>
<i>oče vračajo se k domu</i>	<i>še svetinjo svetlozlato</i>
<i>na saneh. . .</i>	<i>za spomin.</i>

*A potem, ko vrnejo se
spet na boj,
mene — mladega junaka —
vzamejo s seboj..*

Davorinov.

